

Bijsluiter

Gezond Groen voor iedereen

Ervaring met groen in
kwetsbare wijken.

Oktober 2025

INTRODUCTIE

Deze bijsluiters biedt een toelichting op de inzichten van het Gezond Groen (GGroen) onderzoek. Waar de factsheet de belangrijkste drempels en adviezen kort en krachtig samenvat, gaat deze bijsluiters dieper in op de onderliggende bevindingen en de ervaringen van bewoners en professionals.

Deze bijsluiters is bedoeld voor beleidsmakers, ontwerpers, woningcorporaties, buurtorganisaties en anderen die de [factsheet](#) willen benutten in hun werk en daarbij behoefte hebben aan meer context en handelingsperspectief.

In de tekst verwijzen de genummerde noten naar de bijgevoegde literatuurlijst.

INHOUD

Inleiding	3
Onderzoek	5
Bewonersonderzoek	6
Beleidsonderzoek	6
Studiepopulatie	7
Bevindingen	9
Groenbeleid, wat vinden de professionals?	10
Drempels voor bewoners	10
Concrete adviezen om groen in te zetten als verbinder	12
Toolkits	14
Bronnen	15

Inleiding

Voor dit project zijn zowel bewoners als professionals bevraagd over de toegankelijkheid, het gebruik en de betekenis van groen in de leefomgeving. Bewoners ervaren het groen dagelijks en spreken vanuit hun beleving en behoeften. Professionals daarentegen benaderen het groen vaak vanuit beleid, beheer of ontwerp.

Door deze twee perspectieven naast elkaar te leggen, het alledaagse gebruik versus beleidsmatige uitgangspunten, krijgen we beter zicht op waar kansen liggen, maar ook waar spanningen of misverstanden ontstaan tussen wat mensen nodig hebben en wat beleid of uitvoering biedt.

Het gezondheidsvoordeel van groen

Uit eerder onderzoek blijkt dat groene ruimtes op meerdere manieren een belangrijke bijdrage leveren aan de gezondheid. Zo heeft het een positief effect op zowel de fysieke, als mentale en sociale gezondheid van mensen. Mensen die regelmatig in het groen kunnen verblijven, bewegen meer, ervaren minder stress en herstellen sneller van mentale inspanning (1).

Groene (openbare) ruimtes kunnen informele ontmoetingen stimuleren en bijdragen aan sociale cohesie, wat gunstig is voor het mentale welzijn, zowel bij jongeren als ouderen (2). Hoewel verschillende studies deze positieve effecten suggereren, is het wetenschappelijk bewijs hiervoor nog beperkt en niet eenduidig (3).

Tevens ervaren bewoners die betrokken worden bij het beheer of gebruik van groen meer eigenaarschap en verbondenheid met hun omgeving. Dit vergroot het vertrouwen in de buurt en richting overheid, en kan bijdragen aan maatschappelijke participatie en leefbaarheid (4).

De gezondheidsvoordelen van groen zijn ongelijk verdeeld en niet voor iedereen vanzelfsprekend. Vooral in kwetsbare wijken is de toegang tot kwalitatief en bruikbaar groen vaak beperkt (1, 5, 6).

Daarnaast kampen bewoners in deze buurten met gezondheidsachterstanden en minder mogelijkheden om buiten fysiek of sociaal actief te zijn (2, 6, 7).

Effectieve vergroening vraagt daarom om een benadering die verder gaat dan het simpelweg toevoegen van groen: het gaat om toegankelijk en betekenisvol groen voor álle bewoners. In buurten met lagere inkomens kan vergroening een bovengemiddeld positief effect hebben op ervaren gezondheid en welzijn. Gericht vergroeningsbeleid kan zo bijdragen aan het terugdringen van gezondheidsongelijkheid (8).

› Waarom is groen gezond?

Onderzoek

In dit onderzoek staat de volgende vraag centraal:

Welke aanpassingen ten aanzien van de leefomgeving ('groen') dragen bij om gezondheid in kwetsbare wijken te verbeteren, en wat is daarvoor nodig (beleid) om dit te realiseren?

Om deze hoofdvraag te beantwoorden, zijn twee deelonderzoeken uitgevoerd die elkaar aanvullen: een kwalitatief bewonersonderzoek en een beleidsonderzoek onder professionals. Samen geven deze onderzoeken inzicht in zowel de leefwereld van bewoners als de systeemwereld van beleid en uitvoering.

Bewonersonderzoek

Voor ons onderzoek is kwalitatief veldonderzoek uitgevoerd met mensen in de wijken Mariaberg en Wittevrouwenveld in Maastricht. Beide wijken worden gekarakteriseerd door gezondheidsachterstanden en een opstapeling van sociale problematiek. Tegelijkertijd vinden er verschillende vergroeningsprojecten plaats. De deelvraag was: *“Wat belemmert of stimuleert bewoners om gebruik te maken van groene ruimtes in hun buurt?”*

Methoden:

- **(Wandel) interviews:** We wandelden samen met bewoners een door hen gekozen route door hun wijk en spraken over hun ervaringen met en gevoelens bij verschillende groene plekken.
- **Photovoice:** Bewoners maakten zelf foto's van (groene) plekken die voor hen betekenisvol waren, zowel positief als negatief, en vertelden daarover (9).
- **Foto-elicitering:** Met de gemaakte foto's van photovoice zijn we de wijk ingegaan, en hebben we bewoners gevraagd of hun beleving overeenkomt met die van de fotografen (10, 11)?
- **Participatieve observatie:** We observeerden gedrag en interactie in de wijk, bijvoorbeeld tijdens informele gesprekken of spontane ontmoetingen (12).

Deze methoden brachten niet alleen groenbeleving in kaart, maar legden ook de dagelijkse routines, het lichamelijke ongemak, (sociale) drempels en emoties rondom groenbeleving bloot.

Respondenten:

Deelnemers waren bewoners met uiteenlopende leeftijden, achtergronden en mobiliteitsniveaus. Er is specifiek aandacht besteed aan het betrekken van mensen die minder vaak gehoord worden in reguliere participatieprocessen.

Beleidsonderzoek

Tegelijkertijd zijn in Zuid-Limburg diverse professionals geïnterviewd die in hun functie te maken hebben met groen, van het ontwerpen en onderhouden van groene ruimtes tot het opzetten van groenprojecten.

De deelvraag luidde: *“Hoe wordt er in beleid en uitvoering rekening gehouden met de toegankelijkheid en het inclusieve gebruik van groen?”*

Daarbij keken we naar:

- Wat zijn de huidige groennormen en ontwerp-principes?
- Hoe wordt afstemming gezocht met bewoners?
- Welke uitdagingen en kansen komen professionals tegen?

Studiepopulatie

Bewoners

In totaal hebben ~80 mensen hun opinies met betrekking tot het groen in hun omgeving met ons gedeeld (zie tabel 1 en 3).

Tabel 1: Verdeling deelnemers per methode

Onderzoeksmethode	Aantal deelnemers
Wandelinterview	N = 19
Photovoice	N = 2
Foto-elicatie	N ≈ 20
Participerende observatie	N ≈ 40

Professionals

In totaal zijn 34 professionals geïnterviewd over groennormen, afstemming met bewoners en bijbehorende uitdagingen en kansen (Tabel 2).

Tabel 2: Professionals

Onderzoeksmethode	Domein	Aantal deelnemers
Beleidsmakers van drie gemeenten	Domeinen: sociaal, fysiek, gezondheid	N = 17
Medewerkers van vijf woningcorporaties	Functionies in relatie tot leefomgeving	N = 8
Medewerkers van zes maatschappelijke organisaties	Focus op natuur, mensen in kwetsbare posities, jeugd/kinderen, en huisvesting	N = 9

Tabel 3: Achtergrondkenmerken van deelnemers aan interviews

Kenmerk	Wandelinterviews (n = 19)
Leeftijdsgroep	
Jonger dan 18 jaar	11% (2)
18–39 jaar	5% (1)
40–59 jaar	58% (11)
60 jaar en ouder	26% (5)
Geslacht	
Man	53% (10)
Vrouw	42% (8)
Non-binair	5% (1)
Opleidingsniveau	
Laag (geen opleiding, basisonderwijs of lager beroepsonderwijs)	53% (10)
Midden (mbo of havo/vwo)	32% (6)
Hoog (hbo of universiteit)	11% (2)

Toelichting: De gegevens in deze tabel zijn afkomstig uit vragenlijsten die zijn ingevuld door deelnemers aan wandelinterviews. *Niet alle deelnemers hebben elke vraag beantwoord. De percentages zijn berekend op basis van het aantal respondenten per afzonderlijke vraag. Hierdoor tellen de percentages niet altijd op tot 100%.

Kenmerk	Wandelinterviews (n = 19)
Arbeidspositie	
Werkzaam in loondienst	11% (2)
Zelfstandig ondernemer	5% (1)
Gepensioneerd	58% (11)
Werkzoekend	0% (0)
Arbeidsongeschikt	11% (2)
Ontvangt bijstand	5% (1)
Huismoeder/-vader	0% (0)
Studerend	11% (2)
Moeite om rond te komen (afgelopen 12 maanden)	
Ja	21% (4)
Nee	79% (15)
Algemene gezondheid	
Uitstekend	11% (2)
Goed	37% (7)
Voldoende	32% (6)
Matig	16% (3)
Slecht	0% (0)

Bevindingen

De bevindingen uit het bewoners- en beleidsonderzoek laten zien dat vergroening in kwetsbare wijken veel potentie heeft om de gezondheid en leefomgeving te verbeteren, maar dat dit in de praktijk lang niet altijd vanzelf gaat. Zowel bewoners als professionals erkennen het belang van groen, maar ervaren ook verschillende belemmeringen in het gebruik, de toegankelijkheid, het ontwerp én het beheer ervan.

Groenbeleid, wat vinden de professionals?

Professionals erkennen het belang van groen en zien dit ook graag in beleid terugkomen. Er is echter geen consensus over de beste groennorm, omdat elke norm voor- en nadelen heeft. De 3-30-300 regel van Konijnendijk werd het meest genoemd en lijkt het meest te worden gebruikt (13). Deze regel is echter niet in elke wijk haalbaar. De meest genoemde reden hiervoor was dat steden vaak al dichtbebouwd zijn, waardoor er beperkte ruimte is om extra groen toe te voegen.

Tegelijk zien professionals dergelijke normen als middel om het gesprek aan te gaan, zowel intern binnen gemeenten als met ontwikkelaars, woningcorporaties en bewoners. Ze geven richting, ook al zijn ze niet altijd haalbaar tot op de letter. Een meerderheid lijkt dan ook de voorkeur te geven aan **streefwaardes** voor groen, met de flexibiliteit om maatwerk toe te passen. Sommige professionals benadrukten bovendien dat **kwaliteit** belangrijker is dan enkel **kwantiteit**. Een kleine groene plek die goed gebruikt en onderhouden wordt, kan meer impact hebben dan een groter maar onaantrekkelijk grasveld (14).

Drempels voor bewoners

Tijdens het onderzoek kwamen een aantal drempels rondom groengebruik naar voren. Niet iedereen kan gebruik maken van het groen en niet iedereen heeft dezelfde belangen bij het groen.

"Waarom zou ik naar het park om de hoek gaan als er niets te doen is?"

"Ik wil basketballen, maar met wie?"

Voor veel bewoners is het gebruik van groen geen vanzelfsprekendheid. De groene ruimte heeft soms geen duidelijke functie of aantrekkingskracht, waardoor het **niet uitnodigt** er gebruik van te maken. Wandelen blijkt voor veel bewoners geen recreatieve bezigheid, maar een noodzaak in het dagelijks leven. Daarnaast ervaren mensen **fysieke drempels**, zoals slecht onderhouden stoepen of ontoegankelijke paden, waardoor zij eerder kiezen voor alternatieve routes of simpelweg binnenblijven. In kwetsbare wijken is groen bovendien schaars in de privésfeer. Mensen zonder tuin of met enkel

een balkon zijn volledig aangewezen op de publieke ruimte, die lang niet altijd uitnodigend of veilig voelt. Ook geven mensen aan **niet altijd de kennis te hebben** of te weten hoe zij het beste kunnen vergroenen. Er is behoefte aan **duidelijke voorbeelden** die aansluiten bij hun verschillende behoeftes. Denk hierbij aan een tuin die wel onderhoudsarm is, maar zonder tegels.

"Het is belangrijk om bewoners vooraf goed te informeren. Veel mensen beseffen niet waar ze werkelijk behoefte aan hebben. Ze ervaren groen soms als overlast, terwijl ze zich vaak niet bewust zijn van de voordelen, zoals temperatuurverlaging en positieve effecten op de mentale gezondheid. Zonder die kennis onderschatten ze hoe waardevol groen voor hun welzijn kan zijn."

Op sociaal vlak spelen belemmeringen die minder zichtbaar zijn, maar wel sterk doorwerken in het gebruik van groen. In veel buurten is het **aantal sociale contacten afgenomen**, bijvoorbeeld door generatiewisselingen of het wegvallen van gemeenschappelijke routines.

BEVINDINGEN

Daardoor is er **minder sociale samenhang en gedeeld eigenaarschap** in de buurt. Wie geen gezelschap heeft om samen iets te doen, laat een activiteit in het groen vaak achterwege. Tegelijkertijd gaven bewoners aan wél behoefte te hebben aan ontmoeting, maar niet altijd te weten hoe of met wie.

"De jeugd die daar steeds vaker komt wonen, zie je eigenlijk nooit buiten. Ze doen bijvoorbeeld niet mee aan dingen als bladeren vegen; dat zijn altijd de oudere bewoners die dat doen."

"Ik wil wel vergroenen maar ik heb alleen een balkon."

Daarnaast kan het **imago** van een plek ook een drempel zijn voor de mensen. Ze voelen zich soms uitgesloten ten opzichte van bepaalde groene plekken, omdat deze als 'niet voor hen' worden ervaren. Dit kan te maken hebben met inrichting, gebruik, sfeer of associaties met andere groepen. De plek van het groen en de omliggende infrastructuur kan ook nog een belemmerende factor zijn.

Onveilige, onoverzichtelijke, of drukke verkeerssituaties ontmoedigen het gebruik van wandelpaden en groene routes. Wanneer het beheer en ontwerp niet voldoende afgestemd is op langzaam verkeer, haken ouderen of ouders met jonge kinderen bijvoorbeeld af.

Bewoners die zich graag willen inzetten voor het vergroenen van hun leefomgeving, lopen vaak tegen **praktische beperkingen** aan: gebrek aan ondersteuning, versnipperde verantwoordelijkheden of onveilige infrastructuur.

Daarnaast staat ook het **collectieve onderhoud** van groen onder druk. Waar voorheen bewoners samen zorgdroegen voor een groene plek, is dat gevoel van gedeeld eigenaarschap in veel buurten afgenomen. Bewoners merken bovendien dat communicatie over wie waar verantwoordelijk voor is, bijvoorbeeld bij zwerfafval of onderhoud, onduidelijk of tegenstrijdig is. Dit schaadt het vertrouwen en ontmoedigt eigen inzet.

"Ik wandel met mensen in rolstoelen en ik draag zelf een felgeel hesje zodat fietsers me kunnen zien, maar toch racen ze ons voorbij. Het voelt gewoon niet veilig."

Professionals geven aan dat ook **versnippering in beleid en diversiteit in behoeftes** een rol spelen. Groene ruimtes sluiten vaak niet goed aan op de woonomgeving van bewoners of zijn moeilijk bereikbaar. Tegelijkertijd wordt het niet integraal aangepakt en mist er samenhang: groen, gezondheid, sociaal, verkeer en participatie zijn vaak gescheiden beleidsterreinen. Terwijl groen juist een mooie kans biedt om integraal aan de slag te gaan.

Samenvattend zijn dit de meest frequent genoemde drempels:

- De vaste routes van buurtbewoners zijn niet groen
- Het huidige groen nodigt niet uit en/of heeft geen duidelijke bestemming
- Slechte toegankelijkheid en bereikbaarheid
- Er is weinig groen in de omgeving
- Het is lastig om zelf te vergroenen
- Er is een gebrek aan sociale contacten of thuisgevoel
- Het groen sluit niet aan bij de behoeftes
- Er is onvoldoende ondersteuning bij buurt-initiatieven
- Er zijn onduidelijkheden over verantwoordelijkheid rondom groen

Aan groen zijn diverse (gezondheids)voordelen, behoeftes, en functies gekoppeld. Juist door op diverse behoeftes en groenfuncties in te spelen, kan binnen verschillende beleidsdomeinen aandacht aan groen besteed worden en biedt dit een kans tot integrale aanpak binnen en tussen organisaties.

Daarnaast kan het ook beleid en bewoners met elkaar verbinden, door het gesprek aan te gaan en hierin samen een weg te vinden.

Concrete adviezen om groen in te zetten als verbinder

Toegankelijk en aantrekkelijk groen (in de buurt)

Adviezen gericht op de fysieke en sociale toegankelijkheid van bestaande en nieuwe groene plekken:

- Ontwikkel aantrekkelijke en toegankelijke bestemmingen in het groen samen met bewoners.
- Verbeter de fysieke toegankelijkheid, bijvoorbeeld door veilige paden en voldoende zitplekken.
- Vergroen dagelijkse routes en plekken waar mensen toch al komen, zoals supermarkten, buurthuizen, scholen of busstations.

- Verbeter de bereikbaarheid van kwalitatief groen met OV of zorg voor extra buurtgroen dicht bij huis.
- Beperk overlast en snelheid van scooters en e-bikes op en rond wandelroutes door ontwerp en toezicht.

Wat vinden mensen aantrekkelijk groen?

Bewoners geven aan behoefte te hebben aan leuk en/of leerzaam groen, groen waar ze iets mee kunnen .

- Bloemenpluktuin
- Plukbossen voor fruit
- Gezamenlijke moestuin
- Kabouterwandelingen
- Bloemenlint
- Sportvriendelijk groen
- Klimaatadaptieve speeltuinen
- Levensbomen/geboortebossen
- Tiny forest
- Wandelpaden met informatiekaarten

Toegankelijk en aantrekkelijk groen (aan of rondom de woning):

- Stimuleer vergroening van privéruimtes, ook bij bewoners zonder tuin, via bijvoorbeeld subsidies en acties voor geveltuintjes, tegelwippen of groene balkons.
- Ondersteun vergroening van privéruimtes door middel van aanbieden van duidelijke informatie over hoe het beste te vergroenen en aanreiken van voorbeelden op bijvoorbeeld websites van de gemeente en lokale organisaties.
- Stimuleer en ondersteun buurtinitiatieven gericht op gezamenlijk gebruik en beheer van groen.
- Richt gezamenlijke projecten in waarbij bewoners samen het groen onderhouden, zoals buurtmoestuinen of tuinteams.
- Maak verantwoordelijkheden en taken in het groenbeheer expliciet en communiceer dit helder.

Participatie, ontmoeting en eigenaarschap

Adviezen die gaan over sociale verbinding, betrokkenheid en zeggenschap van bewoners:

- Organiseer laagdrempelige buurtactiviteiten in het groen die ontmoeting stimuleren.
- Breng mensen met eenzelfde interesse maar zonder netwerk actief met elkaar in contact, bijvoorbeeld via wandelgroepen of sportactiviteiten.
- Zorg voor persoonlijke uitnodigingen en maatwerkcommunicatie, zeker bij bewoners die niet vanzelf aansluiten.
- Zorg voor een actieve benadering van bewoners die minder snel zelf initiatief nemen.
- Versterk het gevoel van gedeeld eigenaarschap door bewoners invloed te geven op inrichting en gebruik van de ruimte.
- Monitor waar in de wijk collectieve betrokkenheid aanwezig is en waar niet, en ondersteun op maat.
- Let op signalen van uitsluiting of 'verborgen grenzen' in het gebruik van groen.
- Breng in kaart welke groepen zichtbaar initiatief nemen, en wie juist niet.

"Er worden al veel activiteiten georganiseerd in het park. Het park is essentieel voor ontmoetingen."

Samenwerking en bestuurlijke organisatie

Adviezen over duurzame samenwerkingen tussen bewoners, organisaties en overheden:

- **Versterk structurele samenwerking tussen bewoners en gemeente**
Zorg voor vaste overlegstructuren en aanspreekpunten, zodat betrokkenheid niet afhankelijk is van toeval of individuen.
- **Stimuleer langdurige samenwerking**
Investeer in relaties, tijd en ondersteunende infrastructuur. Duurzaam groenbeleid vraagt om continuïteit, niet om projectmatig denken.
- **Betrek sleutelfiguren uit de wijk**
Schakel mensen in die zicht hebben op wat er écht speelt: jeugdwerkers, wijkagenten, actieve bewoners en maatschappelijke organisaties.
- **Werk met wijkgebonden aanspreekpunten**
Laagdrempelige, herkenbare contactpersonen versterken het vertrouwen en zorgen voor continuïteit in communicatie en aanpak.
- **Verlaag drempels voor bewonersparticipatie**
Maak procedures en financiering toegankelijk voor informeel georganiseerde groepen. Ga actief de wijk in om mensen te betrekken.
- **Let op rechtvaardigheid**
Houd rekening met verschillen in draagkracht, taal, cultuur en toegang tot informatie en besluitvorming.

- **Pas maatwerk toe in aanpak en participatie**
Vergroen op een manier die aansluit bij de wijk. Ga het gesprek aan, luister actief, en pas beleid aan op lokale behoeften.
- **Zorg voor een vangnet als bewoners zich terugtrekken**
Regel een soepele overdracht of tijdelijke ondersteuning wanneer bewoners het beheer niet meer kunnen dragen. Zo voorkom je verwaarlozing.
- **Monitor duurzaamheid én sociale effecten**
Beoordeel initiatieven niet alleen op fysieke impact, maar ook op draagvlak, samenwerking, gezondheid en sociale cohesie.
- **Benut vergroening als middel voor gezondheid**
Groen draagt bij aan fysieke, mentale en sociale gezondheid én vermindert klimaatoverlast. Zet dit doelgericht in.
- **Bied praktische handvatten en voorbeelden aan bewoners**
Sommige bewoners willen wel, maar weten niet hoe te beginnen. Inspiratie en kennisdeling helpen om drempels te verlagen.
- **Werk integraal, binnen en buiten de organisatie**
Gebruik vergroening als verbindend thema tussen domeinen als gezondheid, participatie, klimaat en openbare ruimte.

Toolkits¹

- Kernwaarden voor een gezonde leefomgeving. [Kernwaarden voor een gezonde leefomgeving - GGD GHOR Nederland](#)
- Participatieladder of Samenlevingsopbouwscan. [zonmw_2015_def.pdf](#)
- Buurtbarometer van Kennisland of Groene Burgermonitor van Wageningen WUR. [05a722e7-4386-4424-8b25-32eed4e257e3_WOt-technical report 123 webversie.pdf](#)
- Groen voor Iedereen methodiek. [Over het programma Groen voor iedereen | Groenalliantie Midden-Holland](#)
- Sociale Cohesie Monitor (veel gemeenten gebruiken dit via wijkteams of buurtplatforms). [Sociale cohesie in de toekomst | Dossiers | Sociaal en Cultureel Planbureau](#)
- Wijkkompas van Movisie (brengt sociale dynamiek in kaart). [Magazine Collectief-Aan slag in buurten en wijken.pdf](#)
- Natuur en Gezondheid Spel van IVN, om laagdrempelig behoeften te verkennen in bewonersgroepen. [Natuur en gezondheid - IVN](#)
- Handreiking mentaal gezonde wijken (Aanbevelingen en concrete tips voor gemeenten die de mentale gezondheid van inwoners in een kwetsbare sociaaleconomische positie willen verbeteren). [Handreiking Groen in en om de Stad | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)
- Gezonde leefomgeving in kwetsbare wijken. <https://www.platform31.nl/artikelen/gezonde-leefomgeving-in-kwetsbare-wijken/>
- Desktopstudie: Gelijke kansen op groen en gezondheid: geleerde lessen over samenwerken met bewoners. [Desktopstudie: Gelijke kansen op groen en gezond: geleerde lessen over samenwerken met bewoners - Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving](#)
- Ontwikkeling en toepassing van basisset indicatoren gezonde leefomgeving <https://www.rivm.nl/documenten/ontwikkeling-en-toepassing-van-basiset-indicatoren-gezonde-leefomgeving>

1) Dit is een lijst van toolkits/documenten/links die gedurende de onderzoeksperiode naar voren zijn gekomen via gesprekken en aanbevelingen. Er zijn meer waardevolle toolkits te vinden dan enkel die hierboven.

Bronnen

1. Hertog Fd, van den Hout K, Kruize H, Brombacher N, Gootzen A, de Jongh D. Kennisbundeling Groen en Gezondheid. RIVM, Bilthoven. 2022.
2. ten Brink P, Mutafoğlu K, Schweitzer J-P, Kettunen M, Twigger-Ross C, Baker J, et al. The health and social benefits of nature and biodiversity protection. A report for the European Commission (ENV B 3/ETU/2014/0039) London/Brussels: Institute for European Environmental Policy. 2016.
3. Kruize H, van Der Vliet N, Staatsen B, Bell R, Chiabai A, Muiños G, et al. Urban green space: creating a triple win for environmental sustainability, health, and health equity through behavior change. *International journal of environmental research and public health*. 2019;16(22):4403.
4. Derkzen M, Bom S, Hassink J, Hense E, Komossa F, Vaandrager L, editors. Healthy urban neighborhoods: exploring the well-being benefits of green citizen initiatives. XV International People Plant Symposium and II International Symposium on Horticultural Therapies: the Role of Horticulture in 1330; 2021.
5. Liu M, Timmermans EJ, Wagtendonk A, Meijer P, Grobbee DE, Vaartjes I. Socio-demographic and socio-economic differences in the availability of green space in the Netherlands. *Population and Environment*. 2025;47(3):26.
6. Phillips A, Khan AZ, Canters F. Use-related and socio-demographic variations in urban green space preferences. *Sustainability*. 2021;13(6):3461.
7. Hoffmann E, Barros H, Ribeiro AI. Socioeconomic inequalities in green space quality and accessibility—Evidence from a Southern European city. *International journal of environmental research and public health*. 2017;14(8):916.
8. Keune H, Passchier W, Vanwambeke S, Aerts R, De Blust G, Fallon C, et al. Green and blue cities: nature and human health in an urban setting. 2021.
9. Wang C, Burris MA. Photovoice: concept, methodology, and use for participatory needs assessment. *Health Educ Behav*. 1997;24(3):369–87.
10. Harper D. Talking about pictures: A case for photo elicitation. *Visual studies*. 2002;17(1):13–26.
11. Richard VM, Lahman MK. Photo-elicitation: Reflexivity on method, analysis, and graphic portraits. *International Journal of Research & Method in Education*. 2015;38(1):3–22.
12. Kawulich BB, editor Participant observation as a data collection method. *Forum qualitative sozialforschung/forum: Qualitative social research*; 2005.
13. Konijnendijk CC. Evidence-based guidelines for greener, healthier, more resilient neighbourhoods: Introducing the 3–30–300 rule. *Journal of forestry research*. 2023;34(3):821–30.
14. Bos IL, Horjus B, Visser S. Stedenbouw Gezondheid Welzijn. Utrecht: Universiteit Utrecht; 2018.

COLOFON

GGroen is een initiatief van het RuimteGids Consortium. Dit is een samenwerking tussen GGD Zuid-Limburg, AWPG Mosa, Universiteit Maastricht (CAPHRI), en de gemeenten Maastricht, Sittard-Geleen en Kerkrade.

Dit project is gefinancierd door ZonMw:
11010012310003.